

بیش‌فعالی و بررسی مشکلات یادگیری

زهره ندگمان

افسانه رنجش اشپانی

منارستگار آردانی

سهیلا شائی آرانى

لیلا السادات میرصیفی فرد

عنوان و نام پدیدآور : بیش‌فعالی و بررسی مشکلات یادگیری / نویسندگان افسانه رفیعی‌آشایانی... (و دیگران).

مشخصات نشر : تهران: انتشارات صالحیان ، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری : ۲۶۷ ص.

شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۲۱۴-۳۶۲-۶

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

یادداشت : نویسندگان افسانه رفیعی‌آشایانی، منا رستگار آرانی، سهیلا شایانی، لیلا السادات میرصیفی فرد.

موضوع : کودکان پرتحرک — آموزش و پرورش

موضوع : Hyperactive children -- Education

موضوع : کودکان ناتوان در یادگیری — آموزش و پرورش

موضوع : Learning disabled children -- Education

موضوع : کم‌توجهی در کودکان پرتحرک — آموزش و پرورش

موضوع : Attention-deficit hyperactivity disorder -- Education

موضوع : یادگیری — اختلالات

موضوع : Learning disabilities

موضوع : کودکان ناتوان در یادگیری — توانبخشی

موضوع : Learning disabled children -- Rehabilitation

شناسه افزوده : رفیعی‌آشایانی، افسانه ۱۳۶۶ -

رده بندی کنگره : RJ ۵۰۶

رده بندی دیویی : ۶۱۸/۹۲۸۵۸۹

شماره کتابشناسی ملی : ۵۸۳۲۹۶۰

بیش‌فعالی و بررسی مشکلات یادگیری

مؤلفان: افسانه رفیعی‌آشایانی، منا رستگار آرانی، سهیلا شایانی، لیلا السادات میرصیفی فرد.

صفحه‌آرایی: معصومه اسفندیاری

انتشارات: صالحیان

سال و نوبت چاپ: ۱۳۹۸ - اول

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۱۴-۳۶۲-۶

بهاء: ۲۵۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ است

دفتر انتشارات: میدان انقلاب-کارگر جنوبی-کوچه شهدای ژاندارمری-پلاک ۱۲۷-واحد ۳

تلفن: ۰۹۱۹۰۸۱۰۱۴۲-۶۶۹۷۹۳۰۰

سایت انتشارات: www.pubsalehiyan.ir

فهرست مطالب

۱۳.....	مقدمه
---------	-------

فصل اول ۱۵ ○ اختلالات یادگیری

۱۹.....	اختلال در خواندن
۲۱.....	مهارت‌های ریاضی و توانایی‌های شایستگی
۲۲.....	اختلال در نوشتن
۲۲.....	اختلالات و نقائص همراه
۲۳.....	نقائص عملکرد اجرایی
۲۶.....	این اختلال، در سه نوع مطرح است
۲۷.....	شیوع این اختلال چقدر است؟
۲۸.....	علت اختلال چیست؟
۲۸.....	آیا مشکلات و بیماری دیگری نیز دارند؟
۲۸.....	تا کی نزد پزشک و روانشناس برویم؟
۲۸.....	چرا دارو باید بخورند؟
۲۹.....	نقش ما والدین چیست؟
۲۹.....	بیش فعالی چگونه درمان می‌شود؟
۳۳.....	درمان بیش فعالی کودک با غذا
۳۷.....	آزمون‌های ارزیابی و تشخیص بیش فعالی
۳۹.....	مقیاس درجه‌بندی کانرز برای والدین

۴۴		بیش‌فعالی در بزرگسالان
۴۷		مشاوره روان‌شناسی
۴۸		تاریخچه اختلال بیش‌فعالی
۴۹		دید کلی
۵۴		ویژگی‌های بالینی
۵۶		علائم بیش‌فعالی
۵۶		بی‌توجهی
۵۷		بیش‌تعللی
۵۸		تکانشگری و رانندگی
۵۹		علل اختلال بیش‌تعللی
۶۲		انواع بیش‌فعالی
۶۵		اختلال ضدیت و اختلال هدایتی
۶۵		اختلال خلق
۶۵		اختلال اضطرابی
۶۶		ناتوانی در آموختن
۶۶		نوع ترکیبی
۶۷		اختلال ضدیت و اختلال هدایتی
۶۷		اختلال خلق
۶۷		اختلال اضطرابی
۶۸		ناتوانی در آموختن
۶۸		خواندن
۶۹		بینایی و خواندن
۷۸		مغز و خواندن

فصل دوم ۸۳

فرآیندهای شناختی و زبانی و خواندن

- ۸۵..... برخی روش های آزمودن آگاهی واج شناختی
- ۸۷..... توصیف و تشریح برخی تکالیف قافیه ای
- ۸۷..... تکلیف قضاوت قافیه ای: کلمات بی معنا (فقط کلامی / شنیداری)
- ۸۷..... تکلیف کشف قافیه ای (شنیداری بدون تصویر)
- ۸۸..... تکلیف کشف قافیه ای (فقط تصویری)
- ۸۹..... تکلیف بیان کلمات هم قافیه (Rhyme Production)
- ۹۰..... آگاهی از آغاز، پایانه (onset / Coda Knowledge)
- ۹۰..... تکلیف ترکیب کردن (blending)
- ۹۱..... تکلیف ابدال آغازین (epocheisms)
- ۹۱..... مدل های خواندن
- ۹۴..... مدل راه های مستقیم و واج شناسی خواندن (مدل مثال)
- ۹۸..... رشد و تکامل خواندن
- ۹۹..... رشد خواندن در سطح متن
- ۱۰۱..... نارساخوانی رشدی؛ تعریف و سبب شناسی
- ۱۰۴..... تعریف نارساخوانی رشدی
- ۱۰۴..... علائم نارساخوانی
- ۱۰۵..... ۱- Neurologic perspective
- ۱۰۵..... آناتومی
- ۱۰۶..... نوروفیزیولوژی
- ۱۰۶..... برتری طرفی
- ۱۰۷..... ژنتیک
- ۱۰۷..... ۲- Cognitive perspective
- ۱۰۷..... مشکلات پردازش واجی
- ۱۰۷..... مشکلات نامیدن

مشکلات زبانی عمومی	۱۰۷
مشکلات حافظه	۱۰۸
مشکلات نحوی، معنایی و واژگانی	۱۰۸
مشکلات تکرار	۱۰۸
هوش و نارساخوانی	۱۰۹
تشخیص نارساخوانی	۱۰۹
خوانا	۱۱۰
نوشت	۱۱۲
۱- مشکلات یکته	۱۱۳
آزمون رونویسی	۱۱۳
خطاهای متداول در نوشتن با دست	۱۱۴

فصل چهارم ۱۱۵

امرتلا (یکته نویسی، شناخت و ارزیابی)

راهردهای آموزش در زمینه درمان اختلالات یکته نویسی	۱۱۷
اولین جلسه توجیهی املاء	۱۱۷
علامت ضعف دانش آموزان در درس دیکته	۱۱۸
روش های تدریسی آموزش املاء	۱۱۹
نحوه ی قرائت املاء در کلاس	۱۲۲
مراحل تشخیص و ارزیابی کودکان با اختلالات یادگیری دیکته نویسی	۱۲۴
روش های ترمیمی و آموزشی کودکان با اختلالات یادگیری دیکته	۱۲۵
روش چند حسی	۱۲۶
مراحل روش چند حسی فرنانلد	۱۲۷
نکات ضروری برای کسب موفقیت در روش چند حسی	۱۲۸
آزمون های مورد استفاده برای درمان اختلالات یادگیری	۱۲۸
آزمون ادراک بینایی مارین فراستینگ (۱۹۶۱)	۱۲۹

۱۲۹.....	آزمون توانایی های روانی - زبانی ایلینوئیز
۱۳۰.....	آزمون توانایی تشخیص تفاوت شنوایی و بکم
۱۳۱.....	مراحل خواندن از نظر کاریلو
۱۳۱.....	شیوه درمانی اختلال خواندن
۱۳۲.....	تعریف هوش و آزمون های هوش
۱۳۳.....	چند مورد از آزمون های هوش
۱۳۵.....	طبقه بندی افراد از نظر هوش

فصل پنجم • ۱۳۷

درمان

۱۳۷.....	کار تیمی در نارساخوانی
۱۳۷.....	اصول درمان
۱۳۸.....	درمان سنتی
۱۳۸.....	درمان اختلالات خواندن
۱۳۸.....	مهم ترین رویکردهای آموزش خواندن
۱۴۱.....	ملاحظات در آموزش رابطه حرف - صدا
۱۴۱.....	بازشناسی کلمه
۱۴۱.....	روش های بازشناسی کلمه
۱۴۳.....	روانی خواندن
۱۴۴.....	ارزیابی روانی خواندن
۱۴۵.....	راهبردهای بهبود روانی خواندن
۱۴۶.....	درک مطلب
۱۴۷.....	آموزش درک مطلب
۱۴۸.....	برخی از راهبردهای افزایش درک مطلب
۱۵۰.....	درمان اختلالات دیکنه نویسی
۱۵۰.....	تکالیف مربوط به درمان تمیز دیداری

۱۵۵.....	تکالیف مربوط به درمان حافظه دیداری.....
۱۵۸.....	تکالیف مربوط به درمان بی دقتی.....
۱۵۹.....	تکالیف مربوط به درمان حساسیت شنیداری.....
۱۶۰.....	تکالیف مربوط به درمان حافظه شنیداری.....
۱۶۱.....	تکالیف مربوط به درمان مشکلات آموزشی.....
۱۶۳.....	درمان وارونه نویسی و قرینه نویسی.....
۱۶۴.....	تکالیف مربوط به ترمیم و درمان نارسا نویسی.....

فصل ششم ○ ۱۶۷

خداوند در نوشتن (علائم، تشخیص، کمک‌ها، ترمیم و درمان)

۱۷۴.....	طبقه‌بندی.....
۱۷۵.....	سبب‌شناسی.....
۱۷۷.....	ملاک‌های تشخیصی و علائم.....
۱۷۸.....	علائم نارسا نویسی.....

فصل هفتم ○ ۱۸۹

راهبردهای شناختی در آموزش ریاضی

۱۹۳.....	الگوهای فراشناختی.....
۱۹۳.....	الگوی فلاول.....
۱۹۸.....	الگوی براون.....
۲۰۴.....	تحول فراشناخت.....
۲۰۵.....	نظریه‌های فراشناختی.....
۲۰۵.....	ویژگی‌های نظریه‌های فراشناختی.....
۲۰۷.....	انواع نظریه‌های فراشناختی.....
۲۰۹.....	منابع و عوامل اثرگذار بر نظریه‌های فراشناختی.....
۲۱۲.....	خود تنظیمی یا خود تنظیم‌گری.....
۲۱۳.....	یادگیری.....
۲۱۶.....	روش‌های آموزش.....

۲۱۶.....	آموزش راهبردهای فراشناخت
۲۲۰.....	حل مسأله
۲۲۲.....	فرآیند حل مسأله
۲۲۶.....	فراشناخت و حل مسأله ریاضی

فصل هشتم ○ ۲۳۳

بیش فعالی

۲۳۶.....	بیش فعالی
۲۳۶.....	تعریف اختلال نارسایی توجه، بیش فعالی
۲۳۷.....	انواع بیش فعالی
۲۳۷.....	نوع بی دقت و بدون توجه
۲۳۸.....	نوع تکانشی - بیش فعالی
۲۳۹.....	نوع ترکیبی
۲۳۹.....	شیوع اختلال نارسایی توجه، بیش فعالی
۲۴۰.....	نشانه‌ها و علائم اختلال نارسایی توجه، بیش فعالی
۲۴۱.....	بی توجهی
۲۴۲.....	فزون جنبشی (بیش فعالی)
۲۴۲.....	تکانشگری
۲۴۳.....	تمایل به کارهای خلاف و خطرناک
۲۴۴.....	علل نارسایی توجه، بیش فعالی
۲۴۴.....	عوامل ژنتیکی
۲۴۵.....	عوامل عصب شناختی و عصبی - شیمیایی
۲۴۵.....	سم‌های محیطی
۲۴۶.....	رفتار والدین
۲۴۶.....	عوارض
۲۴۸.....	راهبردهای درمان

۲۴۸	دارو درمانی.....
۲۴۹	رفتار درمانی.....
۲۴۹	درمان رفتاری- شناختی (C.B.T).....
۲۵۰	نحوه رفتار با کودکان بیش فعال.....
۲۵۴	شیوع.....
۲۵۵	عوامل محیطی و زیستی.....
۲۵۶	عوامل تغذیه‌ای.....
۲۵۶	پیامدهای کارکردی اختلال کاستی توجه، بیش‌فعالی.....
۲۵۹	درمان کودکان مبتلا به اختلال نقص توجه، بیش‌فعالی.....
۲۵۹	مشکلات شایع - راه‌های مداخله در کلاس درس.....
۲۶۵	منابع و مآخذ.....

دانش آموزان دارای مشکلات یادگیری علاوه بر مشکلات متعدد دیگر، در زمینه‌های نظیر مشکلات رفتاری در مدرسه، مشکلات اجتماعی، تنیدگی‌های هیجانی از خود نشان می‌دهند، اختلال یادگیری اختصاصی یک اختلال رشدی عصبی است که منشا زیستی داشته و ریشه‌ی ناهنجاری‌های موجود در سرتبه‌ی شناخت و رفتار از آن ناشی می‌شود.

در نسخه‌ی پنجم راهنمای تشخیصی و آماری اختلال‌های روانی، تعریف اختلال یادگیری اینگونه تعریف می‌شود:

نوعی اختلال عصبی تحولی که تأثیر دائمی بر یادگیری داشته و برای آن به ملاک اصلی تعیین شده است.

۱- آسیب در خواندن یا دیسلکسیا

۲- اختلال یادگیری ویژه با آسیب در نوشتن یا دیسگرافیا

۳- آسیب در ریاضیات یا دیسکلکولیا

این اختلالات بر اثر تعامل عوامل ارثی و محیطی بر عملکرد مغزی و پردازش اطلاعات کلامی یا غیر کلامی تاثیر میگذارد و در اوایل کودکی شروع میشود و با توانایی هوشی کودک مغایرت دارد. در این کتاب سعی شده تا با بررسی مباحث اصلی و مهم در ساختار اصلی یادگیری و ارزیابی مشکلات آن، راهی را برای حل معمای کودکی که همان مشکل یادگیری است پیدا کرد. امید است این کتاب گامی در جهت رسیدن به هدف، بوده باشد و روشی برای حل مشکل در آموزش کودکان برای مربیان و مسئولین آموزشی که این گروه را مورد توجه خود قرار میدهند.

لیلا السادات میر صیفی فرد

روانشناس و پژوهشگر سلامت